

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Józef Szewczyk

w sprawie **M. T.**

skazanego z art. 158 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 listopada 2015 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym

wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 października 2009 r., sygn. akt II AKa 242/09, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 3 kwietnia 2009 r., sygn. akt III K 258/07,

na podstawie art. 544 § 3 k.p.k., art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić wniosek;

2. zwolnić skazanego M.T. od ponoszenia kosztów postępowania wznowieniowego;

3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. D. kwotę, 442,80 (czterysta czterdzieści dwa i 80/100) złotych, w tym 23 % należnego podatku VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu M. T. z urzędu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2009 r., sygn. akt III K 258/07, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy uznał oskarżonego M. T. za winnego tego, że w dniu 14 maja 2007 r. w M., działając wspólnie i w porozumieniu z D. S., pobił M. D. bijąc go po twarzy i kopiąc po całym ciele, czym spowodował u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci: złamania kości podstawy czaszki, złamania nosa, krwawienia podtwardówkowego, podpajęczynówkowego i dokomorowego, obustronnego rozległego złamania żeber z niewielką ilością płynnej krwi w lewej jamie opłucnowej, złamania kości gnykowej, ostrego rozdęcia płuc, ran, zasinień oraz otarć naskórka na głowie i kończynach, w następstwie których doszło do zgonu M.D., tj. czynu z art. 158 § 3 k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazał oskarżonego na karę pozbawienia wolności w wymiarze 9 lat.

Po rozpoznaniu wniesionego środka odwoławczego obrońcy oskarżonego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 15 października 2009 r., sygn. akt II AKa 242/09, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

W dniu 26 maja 2015 r. wpłynął do Sądu Najwyższego osobisty wniosek skazanego M.T. o wznowienie postępowania. W ramach usuwania braków formalnych tego wniosku Przewodniczący Wydziału III Izby Karnej Sądu Najwyższego zarządzeniem z dnia 23 czerwca 2015 r. wyznaczył skazanemu obrońcę z urzędu, który dnia 29 lipca 2015 r. złożył do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie. Wniosek ten uzasadniono ujawnieniem się nowych faktów i dowodów nieznanymi przedtem Sądowi, a wskazujących, że skazany nie popełnił czynu. Nowym dowodem mają być zeznania M. W. i T. W. na okoliczność rozmowy ze świadkiem T. J., który zdaniem autorki wniosku przyznał się wskazanym osobom, że celowo pomógł oskarżonego o pobicie ze skutkiem śmiertelnym pokrzywdzonego M. D..

W konsekwencji zdaniem wnioskującej zachodzi sytuacja opisana w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., która uzasadnia wystąpienie z wnioskiem o wznowienie postępowania. Natomiast po wznowieniu postępowania celowe stanie się według obrońcy przesłuchanie szeregu świadków w tym: T. J. na okoliczność sygnalizowanej rozmowy oraz prawdomówności T. J., E. K. dla potwierdzenia bądź wykluczenia sprawstwa nieżyjącego już J. W., jak również funkcjonariuszy policji

obecnych w trakcie czynności użycia psa służbowego, co do treści notatki urzędowej oraz depozycji świadka M. W..

W pisemnej odpowiedzi na przedmiotowy wniosek, Prokurator wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy rozstrzygnąć, który przepis wznowieniowy w zakresie podstawy *propter nova* określonej w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. będzie miał zastosowanie do sprawy niniejszej. Czy przepis w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. odwołujący się do *noviter producta*, tj. nowych faktów lub dowodów nie znanych przedtem sądowi a ujawnionych dopiero po wydaniu prawomocnego orzeczenia., czy też w brzmieniu obowiązującym po tej dacie w postaci *noviter reperta*, tj. faktów (dowodów) nowo ujawnionych, a nieznanych uprzednio nawet stronie wnioskującej.

Problem ten rozstrzyga art. 33 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2013.1247 ze zm.), który wprowadza zasadę, że w postępowaniu w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania wszczętym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, tj. przed 1 lipca 2015 r., stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem art. 540b § 1 pkt 2 k.p.k.. Zatem, wszczęcie postępowania po tej dacie powoduje stosowanie przepisów w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą. Przywołany przepis przejściowy uzależnia stosowanie ustawy nowej lub obowiązującej poprzednio od daty wszczęcia postępowania wznowieniowego, którą wyznacza data wpływu wniosku o wznowienie postępowania do organu procesowego z zastrzeżeniem, że w wypadku braków formalnych takiego wniosku wywołuje on skutki od dnia jego wniesienia w przypadku ich uzupełnienia w terminie określonym w art. 120 § 2 k.p.k. (zob. też postanowienie SN z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15, M. Świetlicka: Komentarz do przepisów przejściowych (art. 27 – art. 51) ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw LEX/el, 2015).

W realiach niniejszej sprawy skazany swoje pierwsze pismo o wyznaczenie obrońcy z urzędu dla potrzeb postępowania wznowieniowego złożył w dniu 8 kwietnia 2015 r., jednak osobisty wniosek skazanego o wznowienie postępowania, wszczynający to postępowanie został przez niego skonkretyzowany w piśmie z dnia 20 maja 2015 r. i wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 25 maja 2015 r. (k.8) Był on obciążony brakami formalnymi wobec niezachowania przymusu adwokacko – radcowskiego określonego w art. 545 § 2 k.p.k. oraz nieuiszczenia opłaty. Braki te zostały usunięte w terminie późniejszym, trybie przewidzianym w art. 120 § 2 k.p.k. Dlatego stosownie do treści tego przepisu należy uznać, że z tą datą doszło do wszczęcia postępowania wznowieniowego. Prowadzi to do wniosku, że wskazana we wniosku o wznowienie postępowania podstawa *propter nova* była analizowana na użytek niniejszego postępowania w kontekście art. 540 § 1 pkt 2 lit a k.p.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.

Zważywszy na normę wynikającą z treści tego przepisu należy przypomnieć, że wniosek o wznowienie postępowania oparty na tej podstawie normatywnej może okazać się skuteczny tylko wtedy, gdy już na etapie postępowania wznowieniowego – w chwili rozstrzygania wniosku, ocena wskazanych w nim faktów i zaproponowanych dowodów nieznanymi przedtem sądowi, uzasadnia wysokie prawdopodobieństwo wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych w wyrokach objętych wnioskiem, oraz pozwala przyjąć, że skazany nie popełnił czynu albo czynu tego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Dlatego, sam fakt zgłoszenia nowego dowodu nie obliuguje sądu do wznowienia postępowania, skoro każdy prawomocny wyrok sądu korzysta z domniemania trafności zawartych w nim rozstrzygnięć, dopóki wnioskodawca nie wykaże, że wyrok taki jest obciążony konkretnymi błędami w zakresie dokonanych ustaleń faktycznych lub wadami prawnymi. Zatem, o pozytywnym dla strony rozpoznaniu wniosku, przy wskazanej podstawie wznowieniowej, decyduje treść proponowanego dowodu, konfrontowana z pozostałym materiałem dowodowym, który był podstawą kwestionowanego orzeczenia.

Autorka wniosku powołując się na nowy fakt nieznanymi przedtem sądowi wskazuje, że stanowi go wypowiedź świadka T. J. do M. W. i jej syna T. W., w trakcie której miał im wyznać, iż niepotrzebnie pomówił oskarżonych, że „wpakował

chłopaków do więzienia” i z pewnością będzie miał problemy po ich wyjściu z więzienia z powodu tego co zrobił (s.3 wniosku). Wbrew stanowisku wnioskodawczyni prezentowane stanowisko T. J. nie jest na tyle jednoznaczne, aby można było na jego podstawie wnioskować, że przyznał się on do fałszywego pomówienia obydwu oskarżonych o śmiertelne pobicie M. D., bowiem wydaje się, że wypowiedź ta akcentuje przede wszystkim obawy świadka, przed ewentualną zemstą skazanych, w związku z treścią jego zeznań złożonych w tej sprawie, na podstawie których sądy czyniły ustalenia przeciwko M. T. i D. S.. Należy przypomnieć, że podobne obawy świadek prezentował w postępowaniu jurysdykcyjnym.

W konsekwencji nie można uznać, że treść rozmowy T. J. z M. W. i T. W. przytoczona we wniosku o wznowienie postępowania podważa ustalenia faktyczne dokonane w sprawie III K 258/07 Sądu Okręgowego w Bydgoszczy oraz neguje prawdziwość zeznań tego świadka jako podstawy dowodowej tych ustaleń. Autorka wniosku powołując się na te rozmowy, zdaje się zupełnie pomijać fakt, że Sąd I instancji przesłuchiwał świadków w kontekście prawdopodobieństwa popełnienia zarzucanego oskarżonym przestępstwa przez inną osobę, tj. A. W.. I tak zeznania sygnalizowanej we wniosku M. W. zostały ocenione jako wiarygodne i przekonujące w zakresie w jakim wskazała na okoliczności związane z ujawnieniem zwłok M. D.. W pozostałej części, m. in. kwestii tego, że na pokrzywdzonego mógł napaść A. W., Sąd uznał relację świadka jako „zasłyszane plotki”. (s. 45 uzasadnienia SO). W kontekście ewentualnego udziału innej osoby w popełnieniu przedmiotowego czynu, jako niezbyt istotne, oceniono również zeznania konkubiny A. W.– T. K., która wskazała, że jej zdaniem ktoś, kogo nazwiska nie ujawniła z obawy o własne bezpieczeństwo chciał, aby złożyła zeznania obciążające A. W., bo ten już nie żył. O samym zdarzeniu świadek słyszała natomiast z relacji innych, albowiem w tym okresie przebywała na leczeniu sanatoryjnym (s. 46 uzasadnienia SO). Nadto zachowań A. W. w krytycznym czasie tyczyły również zeznania świadka B. N. (s.44 uzasadnienia SO).

Argumentacja wniosku o wznowienie postępowania jest stosunkowo powierzchowna, bowiem kwestionując częściowo zmienne zeznania świadka T. J., które były kluczowym dowodem obciążającym M. T. i zostały poprawnie ocenione z

wykorzystaniem opinii sądowo – psychologicznej, obrońca nie dostrzegła, że nie był to wyłączny dowód, którym Sąd Okręgowy w Bydgoszczy posłużył się przy rekonstrukcji stanu faktycznego w zakresie czynu objętego wnioskiem o wznowienie postępowania, ponieważ opierał się także na opinii sądowo – lekarskiej oględzin zewnętrznych i otwarcia zwłok M. D., sprawozdaniu z badań histopatologicznych pokrzywdzonego, a także na zeznaniach świadków J. W., D. Ż., I. G. oraz opinii biegłego M. K., dotyczącej zapisu video z monitoringu pod sklepem „A.” (zob. uzasadnienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy ze sprawy III K 258/07, s. 3-11).

Zatem, analiza wniosku złożonego w przedmiotowej sprawie pozwala uznać, że autorowi nie chodzi w istocie o wykorzystanie świadków M. W. i T. W. jako źródeł dowodowych dla ustalenia okoliczności nieznanych sądom orzekającym w tej sprawie na etapie postępowania jurysdykcyjnego oraz wykazania okoliczności pozwalających na wydanie w trybie wznowienia postępowania rozstrzygnięcia wskazanego w art. 540 § 1 pkt 2 lit a k.p.k., ponieważ taką wiedzą świadkowie ci nie dysponują. Natomiast jest to zabieg, który już po wznowieniu postępowania, w zamyśle wnioskodawcy pozwoliłby sądowi na dokonanie ponownej oceny ustaleń faktycznych, co też słusznie dostrzega prokurator w pisemnej odpowiedzi na wniosek. W efekcie konstrukcję wniosku należy ocenić jako pozostającą na granicy prawnej dopuszczalności.

Zatem, obrońca nie wykazała, iż wyrok skazujący M. T. oparto na niezgodnych z prawdą zeznaniach T. J., których jednoznacznej wymowy nie podważają wskazane we wniosku okoliczności związane z rozmową świadka z M. W. i T. W.. Na ich podstawie nie sposób wnioskować aby prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 3 kwietnia 2009 r. r., sygn. akt III K 258/07, utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 października 2009 r. r., sygn. akt II AKa 242/09, obarczony był błędem stanowiącym podstawę wznowieniową określoną w art. 540 § 1 pkt 2 lit a k.p.k.

Podkreślić także należy, że ciężar dowodzenia istnienia podstaw wznowienia postępowania spoczywa na skazanym, a sam wniosek objęty jest przymusem adwokacko - radcowskim (art. 545 § 2 k.p.k.). W związku z tym o ile skarżący chciał doprowadzić do wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt. 1 k.p.k.

(*propter falsa*) i wykazać, że w związku z postępowaniem objętym wnioskiem T. J. obciążając M. T. składał fałszywe zeznania, to stosownie do treści art. 541 k.p.k., musiałby dysponować prawomocnym wyrokiem skazującym albo orzeczeniem równorzędnym potwierdzającym dokonanie tego przestępstwa, którego jednak wnioskodawca nie przedstawił.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy nie znajdując podstaw do wznowienia postępowania orzekł, jak w postanowieniu.

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 zd. 1 k.p.k. zwolniono skazanego od ponoszenia kosztów postępowania wznowieniowego uznając, że uiszczenie ich byłoby dla niego zbyt uciążliwe. Orzeczenie o wynagrodzeniu obrońcy z urzędu oparto na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 w zw. z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) i § 14 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 j.t.).